

כתובות צז

עניין: בצורתא בנהרדעא משכח שכיחא

ספר עדות ביעקב ח"ב סי' נז

השתא דאתינן להכי שבעיר נהרדעא שכיחא פריצי בעריות רח"ל, יוכן היטב מדוע היה שכיח בנהרדעא בצורת דהיינו יוקר הבא פתאום, שהרי לימדונו רבותינו בגיטין (נ"ז א'): "מעשה ועמדו ארבעים מודיות בדינר, נחסר השער מודיא אחת, ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים, והביאום לבית דין וסקלום, וחזר השער למקומו" ופירש רש"י ז"ל: "וחסר השער, נתייקרה התבואה".

וזו לשון שארי הגאון ראש הגולה רבינו יוסף חיים זצ"ל בספרו בן איש חי על התורה (פרשת פינחס דף קצ"ג): "ידוע דאין עון המזיק לישראל בשפע הפרנסה כמו עון הזנות, ולכן אמר הכתוב כי בעד אשה זונה עד ככר לחם, רצונו לומר עון זנות נוגע בככר לחם שהוא שפע הפרנסה וכו', ולכן כאשר יראו חסרון שפע הפרנסה בדור, תחילת הכל יבדקו אחרי עון זה, כי עון זה גורם למעט שפע הפרנסה יותר מכל העונות, ולכן אמרו במסכת גיטין (נ"ז א') שמעשה היה בכפר סכניא של מצרים שעמדו ארבעים מודיות בדינר ונתייקרה התבואה ונחסר השער מודיה אחת, ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכיפורים, והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו ע"ש. ראה כמה עון זה גורם בשפע המזון עכ"ל".

ובלומדי הדברים נתעוררתי בס"ד להבין מדוע זה בעיר נהרדעא היה שכיח בצורתא. ולא ראיתי שרבותינו המפרשים נ"ע אשר הם לנו לעינים הסבירו דבר זה, ואמרתי אני יעקב הקטן לפתוח פתח לנפשי ולהסביר צפונות וסתומות התלמוד בעזר האל ב"ה החונן דעת האדם.

והנה נתתי לבי וראיתי שמבואר בתלמוד בכמה מקומות שבעיר נהרדעא היה שכיח ומצוי עון פריצות ועריות, כמו במסכת יומא (י"ט ב'): "תניא אבא שאול אמר אף בגבולין היו עושין כן זכר למקדש אלא שהיו חוטאין, אמר אביי ואיתימא רב נחמן בר יצחק תרגומא נהרדעא, דאמר ליה אליהו לרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא אמריתו אמאי לא אתי משיח, והא האידנא יומא דכיפורי הוא ואבעול כמה בתולתא בנהרדעא", ופירש רש"י ז"ל: אלא שהיו חוטאין, משחקין אנשים ונשים יחד, ובאין לעבירה: תרגומא, להאי בגבולים, היכא היו חוטאין בנהרדעא", וכן פירש רבינו אליקים ז"ל